జీవిత సత్యాలు

"ఉష్, మాట్లాడించకు-చదువుకుంటున్నాను.
భారతంలో కర్ణపర్వం."

చదువుకుంటున్నావుసరే. నీ మనసు వెనక జరిగే సందడి, వినిపించని మూలుగులు కర్ణపర్వంగా లేవూ?"

"ఈ మనసు ఒక చీకటిగుహ. దాని లోతూ వెడల్పూ తెలుసు

కున్నవాడులేడు. దానిలోకి చూడకు. దాన్ని కదపకు-ఏనాడో మూసివేసి-ఇంకోవైపు దూసుకువచ్చే వెలుగుల కోసం నిరీక్షిస్తున్నాను."

"వెర్రివాడా నువ్వు మూసివేశాననుకున్నా అది మూతపడలేదు"

లోపలినుంచి-

అణచిపెట్టిన అనుభవాలరొద-

జీవిత సత్యాల సన్నని సంగీతం-

తోసుకు రాబోతూన్న జ్ఞాపకాల అలజడి.

ఎంతకని దాచగలవు ?

నోరునొక్కి- లాభంలేదు. గొలుసులూడదీసి స్వేచ్ఛగా ఒదులు. కాలుకొద్దీ బయట తిరిగి విసుగెత్తి, వాటికవే సురిగిపోతాయి.

భారతంలో ద్రౌపదీ-

రామాయణంలో తారా-

పురాణంలో రాధా-

తలుపు వెనకనించి-మనసుమూసిన అగాధాల్లోనించి అరుస్తున్నారు, ఒక్క-సారి బయటికి రానిమ్మని. వాళ్ళు చెప్పింది ధైర్యంగా విను. బతుకులోని నిజాలను అంగీకరించు, నానార్థాలు చెప్పి మోసగించుకోకు, ప్రకృతి ఎంత అందాల హరివిల్లో అంత నారికేళ పాకం!

అంటోంది, అంతరాత్మ-

ముప్ఫై ఆరేళ్ళ కిందట.

ఒక సాయంత్రం ఆరు గంటలు. ఎండ విరిగింది; గాలి తిరిగింది. బండి కదిలింది.

"ఏమిటీ పొడుపు కథ ?"

"మాట్లాడక విను "

కృష్ణమూర్తి చెప్పడం మొదలెట్టాడు.

భవిష్యత్తు యెరిగి పెట్టినట్టు–

ఆ అమ్మాయిపేరు సుందరమ్మ. సుందరమ్మ భర్తవెంకట్రామయ్యా సన్నంచు జరీ కండువా అలవాటులేక జారిపోతూండగా సర్దుకుంటూ మహా హడావుడిగా వున్నాడు.

చాక్‌లెట్ బార్డరు లేత పసుపురంగు సిల్కు చీరతో తళతళలాడే ముఖంమీద సూర్యోదయమంత బొట్టుతో...జడలో బరువుగా వేలాడే జాజిచెండుతో, మధ్య తరగతి టాయిలెట్ పూర్తిచేసి సుందరమ్మ శివయ్యా చేత రెండు సూటుకేసులూ, ఒక రంగుల బుట్టా ఒంటెద్దు బండిలోకి చేర వేయిస్తోంది.

శివయ్యే వాళ్ళ రైతు.

సుందరమ్మకేసి చూస్తూ చెప్పడం మరచిపోయాను... ఆ రాత్రి తొమ్మిది గంటలకు సుందరమ్మ మేనమామ కూతురిపెళ్ళి. ఆ పల్లెటూరుకు రైలు లేదు: బస్సు వెళ్ళదు. ఒంటెద్దు బండే శరణ్యం.

వెంకట్రామయ్యా పెద్ద ఫ్లాస్కునిండా టీతో మెట్లు దిగుతున్నాడు.

నేను మెట్లెక్కుతున్నాను.

వెంకట్రామయ్య ఆశ్చర్యపోడానికికూడా తీరుబడిలేక "బ్రదర్ నువ్వూ రావాలి. పెళ్ళి కెళుతున్నాం. మనవాళ్ళేగదా! శుభలేఖ వచ్చే వుంటుంది. ఊఁ క్విక్" ఊపిరాడనివ్వలేదు.

తటపటాయిస్తున్నాను.

సుందరం అందుకుంది.

"కావలసిన వస్తువులకోసమా సందేహం? అన్నీ వున్నాయి బయలు దేరండి"

"వాళ్ళ ఆవిడికూడా రావాలేమో ?" భయపడుతూనే వెంకట్రామయ్య చమత్కరించబోయాడు.

"ఊరుకోండి ..సంబడం... ఆయనేమీ బెంగెట్టుకోరు, మీలాగ. తొమ్మిది మైళ్ళ ప్రయాణం, తెమలండి అన్నీ మనదగ్గరున్నాయి. మార్చుకోడానికి బట్టలు, అద్దం, దువ్వెన, వగైరా... రమ్మనండి. ఏం ఫర్వాలేదు" సుందరమ్మ ఒక్క చురుకు చూపుతో నా కార్యక్రమం సిద్ధమయి పోయింది.

బండెక్కాం, ముగ్గురం.

ముందువైపు పెట్టెలదగ్గర సుందరం-

ఆమెపక్క వెంకట్రామయ్య-

చివర నేను.

బండిలోను, సభలోను, చివర కూచోడం లాభసాటి. చటుక్కున జారిపోడానికి సులువు.

మట్టిరోడ్డు... సంసార పక్షంగా ఉండవలసినన్ని గోతులు, గతుకులు, సమృద్ధిగా వున్నాయి.

చీకటి పడింది.

రోడ్డుపక్క యిళ్ళ దీపాల వెలుగు వుండివుండి వెన్నెల్లా బండిలోకి పడుతోంది.

గంట గడిచింది.

"బ్రదర్ కొంచెం టీ" అంటూ పెట్టెల మధ్య ఉన్న పేపరుమిల్లు చిమ్నీ అంత ఫ్లాస్కు తియ్యడానికి వెంకట్రామయ్య వంగాడు.

బండి ఒక చిన్నసైజు గోతిలోపడి లేవబోతోంది. వెంకట్రామయ్య ముందుకు పడ్డాడు.

ఆ ఖాళీలోంచి సుందరమ్మ ఎంత తప్పుకున్నా-తూలి నా భుజం మీద పడింది.

చట్టున సర్దుకుని సిగ్గుతో నవ్వింది.

ఆ సిగ్గు ముఖాన్ని వెలిగించింది.

నా భుజంనిండా జాజిపూల వాసన.

మనస్సులోని ఎక్కడెక్కడి వాసనలనో పెల్లగిస్తోంది! వెంకట్రామయ్య ఏమీ జరగనట్టు, నిండు మగతనంతో ఫ్లాస్కు మూతలుతీసి టీలో, ఒకటి నాకిచ్చి రెండోది తాను తీసుకున్నాడు. సుందరం తన కక్కర లేదంది.

మేం పూర్తి చేశాం.

బండి నడుస్తోంది.

మరో గంట—

దూరంగా వేపచెట్టుకింద వేలాడదీసిన లాంతరు వెలుగులో కిళ్లీ కొట్టు— అరల్లో పేర్చిన సోడాలు, కూల్‌డ్రింకులు కనబడుతున్నాయి.

సోడాకొట్టు చూడగానే సుందరమ్మకి దాహం వేసింది. నేను చట్టున దిగి అందుకుంటానన్నాను.

వెంకట్రామయ్య పరమ చాదస్తుడు.

నన్ను దిగనివ్వక తానే బండిలోంచి దూకి బండివాడితో కూడా కొట్టుదగ్గరికి నడిచాడు.

హఠాత్తుగా సుడిగాలి రేగింది.

కళ్ళనిండా దుమ్ము. కళ్ళు మూసుకున్నాను. కళ్ళవెంట నీళ్ళు కారుతున్నాయి.

పక్కకు పడేసిన నేప్‌కిన్‌కోసం చేతులు చాచాను. తగలలేదు.

నున్నటి బుజాలు, జాకెట్ మెత్తదనం తగిలాయి. చప్పున చేయి వెనక్కి తీసుకోబోయాను.

గాజుల చేయి నెమ్మదిగా నా చేయి తీసి యథాస్థానంలో వుంచింది.

సిగ్గుతో చుట్టుకుపోయాను.

ఆమె చిన్నగా నవ్విన సవ్వడి—

అంతా చీకటి—

సంస్కారం కళ్ళెర్ర జేసింది.

మనస్సు నవ్వి వూరుకుంది.

కిల్లీబడ్డీ కుక్కబొమ్మ పాత గ్రామ్‌ఫోనులోంచి,

"మనసు నిలువ నీదురా, మమత మాసిపోదురా"

పాట వినిపిస్తోంది.

ఆపాటా, మనస్సు, సర్వం మాసిపోయి ఎన్నేళ్ళయిందో-డ్రింకులు వచ్చాయి. తాగడం, సీసాలతోసహా బండివాడు డబ్బులిచ్చి రావడం అంతా క్షణంలో జరిగిపోయాయి.

బండి బయలుదేరి మరో గంటకు పెళ్ళి పందిట్లో నిలిచింది.

పెళ్ళివారిల్లు పల్లెటూరు అలంకారాలతో వెలిగిపోతోంది.

సుందరం బండి దిగగానే నెమలిలా పురివిప్పింది. వచ్చిన ముట్టాలు పందిట్లోనూ, వరండాల్లోనూ మూగి ఒకరిమాట ఇంకొకరికి వినపడకుండా చెవులు గింగురుమనేలా ధ్వని చేస్తున్నారు.

సన్నాయి ఊదుతోంది.

చాందినీ ఊగుతోంది.

సుందరం, ఆ గోలలో మాట్లాడిలాభంలేదని దక్షిణంవైపు వసారా లోకి సామాన్లు పట్టించి-నవ్వుతూ అటువైపు రమ్మని చేతితో సంజ్ఞచేసింది.

పాతకాలపు పెద్ద మండువా ఇల్లు.

పెళ్ళి బరుపంతా ఉత్తరంవైపు ఖాళీస్థలంలో వేసిన పందిరివేపు జరిగింది.

వంటలు, పలకరింపులు, ఎత్తిపొడుపులు, ఎకసక్కాలు, ఆ ప్రాంతంలో మోహరించి ఉన్నాయి.

అది సుందరమ్మ రాజ్యం.

అసి వారుగా ఏగునట్టి బయలు.

కొందరిని నోరారా, కొందరిని చేయారా, కొందరిని చిరునవ్వు విసురుతో, పలకరించి, పలకరింపించుకొని పెళ్ళి పెద్దను తీసుకుని మా దగ్గరకు వచ్చింది.

లాంఛనా లయాయి.

దక్షిణపు వసారా నానుకుని రెండు గదులు. ఒక దానిలో తమ బస యేర్పరచి రెండో గదిలో నా వసతి స్థిరపరిచింది.

ఒక మడత మంచం, దానిపైన కొత్త జంబుఖానా, తెల్లని దిండూ, మార్చుకొనే బట్టలూ, ప్రసాధన సామగ్రీ అన్నీ సిద్ధంగా వున్నాయి.

రాత్రి భోజనాలయినాక 12 గంటలకు సుముహూర్తం. భోజనాల, తాంబూలాల తతంగం ముగిసినా జనం నిద్రపోలేదు.

వెంకట్రామయ్య కాస్సేపు విశ్రమిద్దాం అన్నా... "నిద్రపోడానికి వచ్చాంటండీ- ఇక్కడికి? కబుర్లతో గడిపేస్తాం" అంటూ తుపాకి బారుకు అందకుండా వెళ్ళి, సుందరం పెళ్ళివారిలో కలిసి పోయింది.

వెంకట్రామయ్యా, నేనూ ఉసూరుమంటూ బసలోకి చేరుకున్నాం.

ఆ సందట్లో బాకాల్లాంటి అరుపుల్లో నిద్ర ఆశ ఒదులుకున్నాం.

* * *

పెళ్ళి జరుగుతోంది.

పెళ్ళి కూర్చున్నాం.

సుందరమ్మ "అంగనా మంగనా మంతరే మాధవం" అన్నట్టు విశ్వ రూపంతో పన్నీరుబుడ్డీతో, తాంబూల సామగ్రితో తిరుగుతోంది. ఆడ వాళ్ళకి పెళ్ళిఅంటే జన్మ కై దీలకు స్వేచ్ఛ లాంటిది కాబోలు – ఈ ఆడ వాళ్ళు.... అణచి ఉంచిన కోరికలు అవకాశం దొరికితే ఉవ్వెత్తుగా చెలరేగి నట్టు నిత్యకృత్యపు సుడిగుండాలలో నుంచి ఆటవిడుపులాంటి పెళ్ళి సరదాల్లో, పాము పడగ విప్పినట్టు, తామరమొగ్గ అంచులకంటా విప్పారి నట్టు, గోదావరికి వరద వచ్చినట్టు విజృంభిస్తారు.

ఆ ఉరవడికి మగవారు కొంచెం తెలివిగా తప్పుకుని వుండడం శ్రేయస్కరం.

ఆశీర్వచనందాకా వచ్చింది తంతు.

అక్షింత లిచ్చారు.

నిద్ర కళ్ళతో మేం విసరిన అక్షతలు ఉభయ పురోహితుల బోడి బుర్రలమీద పడ్డాయి.

పెళ్ళిలో మన ఆశీర్వచనాలు అట్లా తోవతప్పి ఇంకోచోట పడతాయి గాబోలు!

పెళ్ళి అయింది; బసలోకి వచ్చాం.

వెంకట్రామయ్య సురక్షితంగా బాకీ నిద్రకోసం తన మంచంమీద వొరిగాడు.

నాకు కళ్ళు మండుతున్నాయి.

మడతమంచంమీద నిద్రకు, మెలకువకు మధ్య దొర్లుతున్నాను.

ఎప్పుడు నిద్రపట్టిందో—

ఎవరో లేపుతున్నారు. బలవంతంగా కళ్ళు తెరిచాను.

ఎదట సుందరమ్మ;

స్నానంచేసి తల నీట్‌గా దువ్వుకుని జడ కొత్తగా మడచిచుట్టి ఉప్పాడ జరీ తెల్లచీరతో ప్రత్యక్షమయింది.

నిద్ర తెర పూర్తిగా జారక, కల చివర అప్సరస సాక్షాత్కరించి నట్టుంది.

సంపెంగపూల వాసనతో గాలినిండింది. చప్పునలేచి సర్దుకుంటూ మంచం అంచున కూర్చున్నాను.

"లేవండి! ఉప్మా చల్లారిపోతోంది. పెళ్ళికి వచ్చి నిద్రేమిటండీ ? ఇదిగో యిక్కడ మొహం కడుక్కోడానికి పెట్టాను. చప్పున కానివ్వండి. ఉప్మా అవుతూవుంటే కాఫీ తెస్తాను."

బల్లమీద ఆవిర్లుకక్కే పొట్లం వుంచి వెళ్ళిపోయింది. ముఖ ప్రక్షాళనం అయింది. పొట్లం తెరిచాను. పది నిమిషాల్లో అమృతభాండంతో జగన్మోహినిలా కాఫీతో సుందరమ్మ వచ్చింది.

"వెంకట్రామయ్య కూడా లేవనివ్వరాదూ ? ఏం తొందర? ఇద్దరం

కలిసి తిందుంగదా." అన్నాను. మర్యాదకోసం మోహమాటంగా - చిరునవ్వుతో సుందరం అంది. "ఆయనతో పెట్టుకుంటే ఎండలొస్తాయి. లేపితే విసుక్కుంటారు. ఏమీ అనుకోరులెండి. ఆయన ధర్మరాజు."

"అంటే?" కొంటెగా అన్నాను.

ఫక్కున నవ్వి కోరగా చూస్తూ "నేను ద్రౌపదిని కాను లెండి" అంది.

"ద్రౌపది మహా పతివ్రత"

"ఆ బిరుదు ఒక్కటేచాలు మాకు...ఎన్ని దుఃఖాలనేనా మింగుతూ గర్వంగా తిరగడానికి..."

సుందరం పెద్దగా చదువుకోలేదుగాని. అనుభవంతో తూచి తెలివిగా ఆలోచించి చిత్రమైన సంస్కారం సంపాదించిన ఘటం. మాటల్లో తీసిపోదు.

చకితుణ్ణయి ఆలోచిస్తున్నాను.

బల్ల దగ్గరగా లాక్కుని కూర్చుంది.

పరిచయం చనువుగా మారి బెరుకు లేకుండా దగ్గరవుతోందా అనిపించింది.

ఊహించని సంఘటన- ఆశ్చర్యపడుతున్నాను.

"ఉప్మా బాగుందా? స్పెషల్‌గా చేయించాను, మరిన్ని జీడిపలుకులు వేయించి." ఆ ఆప్యాయతకు ముగ్ధుణ్ణయి—

"మీ పలుకులకన్న కమ్మనివా అవి?" శ్లేష వెలిగించాను. "ఇంత

చీకటితో లేచి యెందు కింత శ్రమ ? కాస్త పొద్దు పోతే మాత్రం ఏం పోయింది ?"

"మీరు మా గెస్టు, యింత మాత్రం శ్రద్ధ చూపించడం ఒక గొప్పేనా ?"

ఆ కళ్ళల్లో తార చురుకూ, రాధ ఆరాధనా మెరుస్తున్నాయి. ఆ నల్లని కాటుకకళ్ళల్లో నిద్రలేని ఎర్రజీరలు...మబ్బులమీద హరివిల్లులు... "మా అక్కయ్యా పిల్లలూ వచ్చారు. ఒకటే గోల. నిమిషం నిద్ర పోనివ్వ లేదు. రాలుగాయిలు. దానికి ఒక్కటే విసుగు. రెండు అణిచింది. వాళ్ళు పై స్థాయి అందుకున్నారు. నేను చేరదీసి ఊరుకోబెట్టాను చంటి వెధవల్ని. ఈయనకీ విసుగే. పిల్లలు ఏడవగూడదు. పుడితే గిడితే ఏడవని రబ్బరు బొమ్మలు పుట్టాలి మాకు..." సెలవివార నవ్వి అంది. ఆ నవ్వులో ఏదో 'నలుపు' దాగి వుంది.

"వెంకట్రామయ్యకు పిల్లలంటే విసుగా? ఆశ్చర్యం .... మా పిల్లలను చూసి ఎంత గారాబం చేస్తాడనీ."

"మీ పిల్లలంటేనే ఆ మోజు."

"ఎందుచేతనో" వింతగా అడిగాను.

"మీ పిల్లలు గనక" మీ అన్నచోట వత్తి పలికింది.

ఆలోచిస్తూ అడిగాను, "మీకు పిల్లలంటే అంత యిష్టం అన్న మాట."

"ఔను, పిల్లలు లేనిల్లు ఏమిల్లండీ, పువ్వులులేని గొడ్డుతీగలాగా."

నీళ్ళు నిండిన కళ్ళతో నవ్వింది.

"హేలగా నవ్వుతూ అన్నాను "ఏం మించిపోయింది. వచ్చే యేడాదికి ఏ బాలకృష్ణుణ్నో ఎత్తుకువస్తారు!"

సుందరమ్మ ముఖం నిండు జాబిల్లిలా వెలిగింది. ఆమె కొంటె తనం కదిలింది.

"ఎక్కణ్నుంచి? మీ ఇంట్లోంచా?"

అర్థంకాక ఆలోచిస్తున్నాను,

సుందరం చట్టున లేచివచ్చి నా చెవిదగ్గర ముఖంపెట్టి "మీ వంటి చక్కని కొడుకైతే కావాలి. లేకపోతే వద్దు...."

ఆ మెత్తని పెదవులు చెంపమీద ఆనినట్టు జ్ఞాపకం ... సుందరం తలలోంచి పూలవాసన ముఖమంతా వ్యాపించి ఊపిరాడ నివ్వలేదు.

మనసులో తుఫాను రేపింది.

ప్రేమ మాధుర్యానికీ, మాతృవాత్సల్యానికీ, మధ్య వుండే సన్నని రేఖ...చెరిగిపోయి కలిసిపోతూన్నట్టనిపించింది.

"నారికేళపాకము గద! కామినీ హృదయ కావ్య రసజ్ఞత" అన్న మాట...మనస్సులో మోగుతోంది.

సుందరం తళుక్కున మెరిసి వెళ్ళిపోయింది!

వెంకట్రామయ్య యెప్పుడు లేచాడో— అన్నీ పూర్తిచేసి, తిరుగు ప్రయాణానికి బండి సిద్ధం చేయించి సుందరాన్ని తొందరచేస్తూ నా దగ్గర కొచ్చాడు.

●